

Kort beskrivelse af CSF-V's vigtigste forskningsaktiviteter i 2008

Center for Sygeplejeforskning - Viborgs opgave er: a) at planlægge, tilrettelægge og afvikle forskningsprojekter indenfor klinisk sygepleje i samarbejde med nationale og internationale universitære institutioner herunder publicere resultater og b) at undervise og understøtte sygeplejestuderende med særlige forskningsrelaterede kompetencer fra bachelor over master- og kandidat til ph.d. uddannelser.

Igangværende forskningsprojekter

1. Smerteoplevelse og smertebehandling hos patienter efter kirurgiske indgreb

Projektet er etableret i samarbejde med Epworth Hospital/Deakin University, Australien og finansieres af forskningsmidler fra Viborg Amt og Augustinusfonden.

BAGGRUND for projektet: International forskning vedrørende patienters oplevelse af smerter efter kirurgiske indgreb viser, at patienter modtager omkring 40 % af den mængde smertestillende medicin, der er ordineret, og at de samtidig oplever at have smerter. Dette tema er ikke tidligere undersøgt i en skandinavisk sammenhæng.

FORMÅLET med projektet var derfor på et dansk hospital at undersøge sammenhængen mellem:
- patienters oplysning om oplevelse af smerter i det postoperative forløb
- og mængden de har modtaget af den til rådighed værende smertestillende medicin.

METODE: Deskriptiv undersøgelse via patient interview indeholdende demografiske data, ordination af smertestillende medicin og administration af smertestillende medicin inden for de forudgående 24 timer i stamafsnit (maks. 72 timer efter operation), smertelokaliserings diagram, og The American Pain Society Patient Outcome Questionnaire (smerteoplevelse, lokalisation, følger pga. smerter, tilfredshed, opfattelser og indstilling vedr. smerter)

Ca. 500 patienter indlagt på tre kirurgiske afsnit på Regionshospitalet Viborg deltog i undersøgelsen.

Projektet gennemføres af Center for Sygeplejeforskning- Viborg i samarbejde med Professor Mari Botti, Epworth Hospital/Deakin University, Melbourne, Australien. 10 kliniske sygeplejersker fra Regionshospitalet Viborg stod for dataindsamlingen. Projektet ledes af forskningslektor Vibeke Lorentzen og forskningsassistent Inge Lise Hermansen.

International præsentation af resultater samt publicering forventes medio 2009

2. Mænd og kvinders indlæggelsesforløb i forbindelse med akut koronart syndrom.

Projektet er etableret i et samarbejde med Box Hill Hospital/Deakin University, Australien og finansieres af Hans Juulsgaard Jensens Fond.

BAGGRUNDEN for projektet er, at der er konstateret forskelle på kvinder og mænds symptomer, indlæggelsesmåde, behandling og rehabilitering i forbindelse med akut koronart syndrom (AKS) og at der i hidtidige undersøgelser mangler fokus på køns perspektivet i undersøgelser vedrørende hjertesygdomme, hvor både mænd og kvinder indgår.

FORMÅLET med dette projekt er således ud fra et køns perspektiv at undersøge det forløb, patienter med akut koronart syndrom har oplevet fra symptomdebut til indlæggelse på hospital. Det er desuden hensigten at dette projekt kan danne fundament for evt. yderligere projekter vedr. kvinder med iskæmiske hjerte-karsygdomme i forhold til indlæggelse, behandling og rehabilitering.

METODE: 15 mænd og 15 kvinder som opfylder inklusionskriterierne og som indlægges under diagnosen AKS på Regionshospitalet Viborg, Kjellerup, Skive på henholdsvis afd. M13-3 (Viborg) og M2121 (Skive) vil blive inviteret til at deltage i projektet og indgå i et kvalitativt dybdeinterview vedrørende deres oplevelse fra debut af symptomer til 72 timer efter indlæggelse..

Inklusionskriterium for at indgå i projektet er, at deltagerne skal være mellem 40-75 år, ikke tidligere have været indlagt med diagnosen AKS, skal kunne forstå og tale dansk og være fysisk og mentalt i stand til at indgå i et interview.

For at kombinere kliniske kompetencer med forsknings kompetencer er fire sygeplejersker med erfaringer fra specialet ansat som dataindsamlere i projektet. Det drejer sig om Lene H. Poulsen, sygeplejerske M2121, Dorte Færk Toft, sygeplejerske M 2121, Mary Vestergaard, sygeplejerske M13-3 og Linna Skovgaard, sygeplejerske MMA. Disse sygeplejersker skal ud over at interviewe patienter også deltage i den første del af analysearbejdet sammen med forskningslektorerne Vibeke Lorentzen og Birte Hedegaard Larsen, der er projektansvarlige. Herudover er Marianne Toppenberg, Udviklingsmedarbejder Medicinsk område tilknyttet projektet.

3. Vægtregulering hos svært overvægtige børn – barrierer og muligheder set fra et deltagerperspektiv

BAGGRUND: Når overvægtige personer introduceres til kostomlægning, er det veldokumenteret, at vanlige mønstre efter en vist periode genoptages med den konsekvens, at det ønskede vægttab udebliver. Hvorfor det forholder sig således, er kun sparsomt undersøgt.

FORMÅLER med dette projekt er derfor, at sætte fokus på overvægtige børn og hvilke faktorer, der i hverdagen faktisk spiller ind i forhold til, at overholde diæt og dermed etablere en ny livsstil.

METODISK søges dette belyst ud fra et deltagerperspektiv, ved at foretage opfølgende individuelle interview med overvægtige børn, der er introduceret til kostomlægning og deres familiemedlemmer, det vil sige far, mor og søskende over en periode på 1 – 3 år.

Projektet udarbejdes i forlængelse af projektet ”Diætbehandling af insulinresistens hos euglykæmiske, overvægtige børn” ledet af Per Saval, speciallæge i pædiatri og 1.reservelæge på Arbejdsmedicinsk klinik. Savals projekt, der inkluderede 4 familier, blev påbegyndt ved Sygehus Viborg i januar 2006, med det formål at finde en diæt, der kan reducere insulinresistens hos overvægtige børn samtidig med, at den sikrer en mæthed, der gør diæten gennemførlig i praksis. Herværende projekt, der inkluderer de samme 4 familier, begyndte dataindsamling via interview med de involverede familiemedlemmer ca. 7 uger efter, at barnet blev sat på sin blivende diæt. Der er i perioden 2006 – 2008 foretaget opfølgende interview.

Projektteamet består af forskningslektor Vibeke Lorentzen, forskningslektor Birte Hedegaard Larsen og sygeplejerske på børneafdelingen Vicki Dyeremose, som er studerende på Master of Health Science, Nursing.

4. Sygeplejerskers professionelle strategier i en foranderlig verden – hvad kendetegner den professionelle sygeplejerskers engagement og forbliven i sygeplejerskeerhvervet?

BAGGRUNDEN for projektet er, at der de senere år er sket store politiske og organisatoriske forandringer i det danske sundheds- og sygehusvæsen, der har påvirket sygeplejerskers arbejdsvilkår og jobtilfredshed. Der er således problemer med at rekruttere sygeplejersker, med fastholdelse af sygeplejersker og flugt fra sygeplejefaget og med ’burn-out’ syndromer blandt sygeplejersker.

Sygeplejersker befinder sig i et tredobbelt forventningspres. a) Patienter forventer imødekomende og effektive sygeplejersker, der kan bistå dem med de behov, som de på grund af sygdom eller truende sygdom ikke selv er i stand til at håndtere. b) Organisationer, hvor sygeplejersker er ansat, forventer her ud over, at sygeplejersker påtager sig et medansvar for et sygehus- og sundhedsvæsen, hvor økonomisk effektivitet i form af kortere indlæggelsestid, hurtige og effektive patientbehandlingsforløb og dokumentation af ”best practice” er i fokus, og hvor klinisk standardisering og evidensbaseret praksis anvendes som kodeord for kvalitetsudvikling og -sikring. c) Endelig forventer sygeplejersker selv, at de kan leve op til sygeplejefprofessionens egne kodekser for god sygepleje. Det vil sige leve op til doktriner vedrørende ”patienten i centrum”, ”nærvær med patienten”, ”ansvar for en helhedssygepleje, biologisk, psykologisk, socialt og åndeligt” og ”velovervejet og vel dokumenteret sygepleje i henhold til udviklings- og forskningsresultater”.

FORMÅLET med projektet er at belyse de opgaver, udfordringer og krav, sygeplejersker oplever at stå overfor i deres professionelle liv med særlig fokus på deres strategiske håndtering af disse. En undersøgelse i relation hertil vil kunne bibringe viden om, hvad der virker fremmende og hæmmende for danske sygeplejerskers engagement og indsats i en travl klinisk dagligdag og er væsentlig med henblik på rekruttering og fastholdelse af klinisk arbejdende sygeplejersker.

Det FORSKNINGSMETODOLOGISKE fundament for undersøgelsen er livshistorisk (Goodson I. (2003): *Professional knowledge professional life*. Open University Press, UK). I undersøgelsen inkluderes nyuddannede sygeplejersker, sygeplejersker, der befinder sig midt i deres karriere og nyligt pensionerede sygeplejersker - alle erhvervsaktive eller tidligere erhvervsaktive som basissygeplejersker. Desuden inkluderes basissygeplejersker, som har forladt erhvervet samt ledere af sygeplejen. Der anvendes spørgeskemaer vedrørende faktuelle personlige data, og der foretages dybdeinterviews i relation til sygeplejerskers professionelle livshistorier. Efterfølgende foretages tematiserende analyser, kontekstanalyser i relation til professionsrelaterede forhold og forandringer i den danske velfærdsstat i perioden 1945-2008 og komparative analyser i relation til lignende undersøgelser blandt lærere, pædagoger og socialrådgivere.

Grundlaget for projektet, der påbegyndtes august 2008 og forventes afslutte august 2010, er pilotprojektet *Survival and sustainability in professional careers - a pilot study focusing on the nurse profession* (se nedenfor). Projektet ledes af forskningslektor Birte Hedegaard Larsen, der ligeledes har sæde i styregruppen for det samlede projekt, der omfatter tilsvarende undersøgelser vedrørende lærere, pædagoger og socialrådgivere. Forskningsmedarbejdere er: Kirsten Tarri Bak, Ellen Broge Christensen, Turid Gregersen og Anita Lyngsø – undervisere ved VIA University College, Sygeplejerskeuddannelsen i Viborg. Projektet er forankret i Udviklingsdivisionen, VIA University College i samarbejde med Professor Annick Prieur, Ålborg Universitet og forhørende undersøgelses vedkommende i Center for Sygeplejeforskning - Viborg.

Afsluttede projekter

Birte Hedegaard Larsen, Vibeke Lorentzen, Kirsten Beedholm Poulsen (2008): *Survival and sustainability in professional careers - a pilot study focusing on the nurse profession*. PRESENTED at The Nordic Education Research Association - International Conference. Copenhagen March 6-8 2008.

BACKGROUND: The past 20-30 years a neoliberalist political climate has led to the public sector being continually subject to comprehensive reorganization and modernisation (Jensen and Jensen 2007). There has been substantial political and administrative focus on areas like productivity, efficiency, reduction in patient admittances, fast-track patient pathways through hospitals and short-contacts with patients. Nurses receive changes and new requirements with skepticism and feel their professional integrity challenged and even violated (Habel 2006, Martinsen 2005, Pace et al. 2002).

THE AIM OF THE STUDY was to explore, how nurses who sustained in hospitals rather than left their profession perceived and incorporated requirements and changes in their professional lives.

METHODOLOGICALLY a life history approach was chosen. This approach can be described as “a story of action within a story of context” (Goodson, I. (2003) *Professional knowledge professional life*. Open University Press, UK). Empirical data were collected through qualitative in-depth interviews with one recently qualified nurse, two nurses in the middle of their career and one senior

nurse. The interviews were analyzed and preliminary categories suggested and discussed at research workshops with researchers, conducting similar studies regarding teachers, pre-school teachers and social workers.

The analysis RESULTS indicated that nurses experienced changes and challenges from what they considered as 'outside', from governmental and administrative authorities. They experienced their professional identity and integrity violated. They tried to preserve the values, theories and practices of nursing, they usually acclaimed, and actively found strategies to do so. Three categories captured essential strategies of the interviewed nurses: a) "Acting as learned in life". Nurses seemed to use reproductive strategies, e.g. strategies which they had learned and experienced successfully from their childhood and youth. b) "Accepting the avoidable". Nurses seemed to evade confrontation with 'outside' domination by accepting what could not be avoided and minimizing the impact of requirements. c) "Acting for the sake of the patient". Nurses sought to preserve the dogmas of the nursing profession. It seemed as if an experience of violation of their professional integrity provoked resistance in the way that they strongly clung to the dogmas.

Projekter under forberedelse

1. Forebyggelse af vægtudvikling blandt personer med nyopstået rygmarvsskade. En individuel målrettet tværdisciplinær indsats.

Projektteam: Overlæge Inger Lauge, Paraplegifunktionen Viborg, Forskningslektor, ph.d Vibeke Lorentzen, Center for Sygeplejeforskning Viborg, Sygeplejerske Randi S. Eilenberger, Paraplegifunktionen Viborg, Sygeplejerske Stine Bonne, Paraplegifunktionen Viborg, Psykolog Bende Riis Jensen, Paraplegifunktionen Viborg, Diætist Mai Fjeldstad, Regionshospitalet, Viborg, Skive, Kjellerup, Ergoterapeut Margit Jensen, Paraplegifunktionen Viborg, Fysioterapeut Jørgen Vibjerg, Paraplegifunktionen Viborg, Professor, phd. Berit L Heitmann, Institut for Sygdomsforebyggelse, København

2. At leve med Attention Deficit Hyperactivity Disorder (ADHD) og udvikle værdifulde mestringsstrategier i overgangen til voksenlivet – ph.d.-projekt

Projektet udføres af: Birgitte Lind Amdisen

Vejledere: Merete Bjerrum, lektor, Ph.d. cand. mag., Lektor, Institut for Folkesundhed, Afdeling for Sygeplejevidenskab, Aarhus Universitet. (hovedvejleder). Vibeke Lorentzen, forskningslektor, Ph.d. cand. cur., Center For Sygeplejeforskning, Viborg. (medvejleder). Per Hove Thomsen, professor, overlæge, dr. med. Århus Universitetshospital, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Regionscenter, Risskov. (medvejleder)

3. Hvilken betydning har medpatienter for kræftpatienters sygdomsopfattelse, indlæggelsesforløb og oplevelse af at være kræftpatient? – ph.d.-projekt

Projektet udføres af: Lene Søndergaard Larsen

Vejledere: Regner Birkelund, doktor phil., ph.d., cand. mag., sygeplejerske, lektor, Institut for Folkesundhed, Afdeling for Sygeplejevidenskab, Aarhus Universitet. (hovedvejleder). Birte Hedegaard Larsen, ph.d. cand. cur., sygeplejerske, forskningslektor, Center For Sygeplejeforskning, Viborg (medvejleder).

4. Lifestyle factors, including physical activity and diet and their relationship with survival, post colorectal cancer diagnosis

Center for Sygeplejeforskning – Viborg er medansøger på: World Cancer Research Fund International Grant Application Outline Proposal 2008/2009.

Principal Investigator: Dr Patricia Livingston, Department Faculty of Health, Medicine, Nursing and Behavioral Science. Deakin University Melbourne Australia.

Videnskabelige og populærvidenskabelige publikationer offentliggjort i 2008:

Artikler

Bjerg K., Larsen BH. *Originalitet og innovative kompetencer i sygeplejerskeuddannelsen – muligheder og begrænsninger*. Tidsskriftet Gjallerhorn. Nr. 7, 2008

Lorentzen Vibeke *Forskning på tværs*. Sygeplejersken nr.20, 2008

Bøger/afsnit i bøger

Larsen B H. (2008): Sygepleje i spændingsfeltet mellem autonomi og dominans i *Sygepleje i fortid og nutid*. (Red.: Jens Bydam og Stinne Glasdam), Nyt Nordisk Forlag, København

Larsen BH. (2008): Fra lægekunst til positiv eksperimentel og klinisk lægevidenskab i *At sætte spor på en vandring fra Aquinas til Bourdieu* (Red.: Marianne Høyen og Karin Anna Petersen), Forlaget Hexis, København

Glasdam S, Lorentzen V. (2008): Dirigenten og det forkropsliggjorte partitur – om vejledning à la Staf Callewaert i *At sætte spor på en vandring fra Aquinas til Bourdieu* (Red.: Marianne Høyen og Karin Anna Petersen), Forlaget Hexis, København

Undervisning for akademikere

Undervisningsaktiviteterne for de to forskningslektorer omfatter:

Unit chair funktion, undervisning, vejledning og censorering på Master of Health Science (Nursing), Deakin University, Australia

Vejledning på klinisk sygeplejefaglig masteruddannelse og cand. cur. uddannelse, Institut for Folkesundhed, Afdeling for Sygeplejevidenskab, Aarhus Universitet

Medvejledning ph.d.-projekter, Institut for Folkesundhed, Afdeling for Sygeplejevidenskab, Aarhus Universitet

Iværksættelse og administration af undervisning i *Væksthus for udvikling og forskning*. Væksthuset henvender sig især til sygeplejersker ansat ved Region Hospitalet Viborg, Skive, Kjellerup og Sygeplejerskeuddannelsen Viborg/Thisted, der har en kandidat eller masteruddannelse. Formålet er at kvalificere sygeplejersker, som har fremtidige planer eller ønsker om at udvikle og udforske sygepleje til at beskrive og tilrettelægge udviklings- og forskningsprojekter.

Vibeke Lorentzen har for Forum for Akademiske Sygeplejersker i Danmark (FASID) været workshopleder i en artikelworkshop à en uges varighed for FASID's medlemmer afholdt i Tyrkiet, september 2008.

Videnskabelige kongresser

Larsen BH, Lorentzen V, Poulsen KB. *Survival and sustainability in professional careers - a pilot study focusing on the nurse profession*. Presentation on The International Conference, Nordic Educational Research Association, Copenhagen, March 2008

Udvalgsarbejde og anden virksomhed/medlem af faglige og videnskabelige udvalg, review osv.

Vibeke Lorentzen: Medlem af *Forum for Akademiske Sygeplejersker i Danmarks* bestyrelse

Vibeke Lorentzen: Review for *Scandinavian Journal of Caring Sciences*.

Birte H. Larsen og Vibeke Lorentzen: Medlemmer af Foucault-netværket under ledelse af Kari Martinsen og Bengt Karlsson, Norge

Vibeke Lorentzen: Ophold på Deakin University, School of Nursing 25. august til den 4. september 2008. Opholdet blev finansieret af Cirius og ud over Vibeke Lorentzen deltog Masterprogramkoordinator og Unitchair Raymond Kolbæk, International koordinator for udveksling af bachelorstuderende Kirsten Haugaard Christensen, Sygeplejerskeuddannelsen i Viborg og forskningsmedarbejder, oversygeplejerske på Regionshospitalet Viborg/Skive/Kjellerup Inge Lise Hermansen.

Birte H. Larsen: Formand for VIA University College, Sygeplejerskeuddannelsen i Viborg: Den Ethiske Komité for Forskningsprojekter (DEKF) 2002 -